

DANEY, JASON (2022). *Fragile resonance: caring for older family members in Japan and England.* New York: Cornell University Press

Carlos Chirinos

Professor associat

Departament d'Antropologia, Filosofia i Treball Social.

Universitat Rovira i Virgili

<https://orcid.org/0000-0002-8656-3052>

Aquest llibre és una contribució excel·lent que emergeix de l'estreta relació que es construeix en períodes prolongats entre un antropòleg i els seus interlocutors. Basat en la vida quotidiana de les cures de llarga durada, Danely intenta retratar fidelment les cures no remunerades de persones envellides des d'una perspectiva íntima, ètica i fenomenològica. *Fragile Resonance* explora les cures de llarga durada partint de les "històries del que és gairebé invisible" (p. 190) d'un conjunt de cuidadors al Japó i Anglaterra, reconstruint les històries de cura des de la convivència, l'observació i les entrevistes. Es tracta del retrat de les cures quotidianes i l'ampli espectre social i polític que envolta la cura. Així, les narratives familiars s'entrecreuen amb narratives provinents de residències, institucions públiques, associacions familiars i iniciatives comunitàries. En aquest sentit, aquesta etnografia cerca reconstruir el gran àmbit cultural i ètic de les cures durant l'envelliment de dos subjectes interdependents, però sense relegar l'ampli espectre de les cures socials.

Dues premisses principals travessen el llibre. La primera està referida a la constant vulnerabilitat sobre la qual reposen les cures no remunerades i la seva propensa i constant amenaça de ruptura. A partir d'aquesta vulnerabilitat, Danely situa la condició de fragilitat com un element intrínsec en les relacions de cura familiar. Es tracta, doncs, d'una vulnerabilitat fràgil que envolta les persones receptores de cures i persones cuidadores atesa la intensa relació corpòria i empàtica. Les riques descripcions retraten les fragilitats de les trobades de dues persones que comparteixen diàriament el mateix espai fins a construir una

interdependència subjectiva i corporal que els porta a ressonar en una mateixa freqüència d'aflicció i dolor.

Comprendre la cura de llarga durada en aquesta fràgil vulnerabilitat porta l'autor a discutir sobre el valor ètic de les cures i els dilemes morals que teixeixen les persones cuidadores al voltant de les obligacions de cuidar a la llar o delegar la cura a les residències; les idees d'amor, compassió i angoixa, i els reptes ètics més profunds sobre el rol que juga l'abandó, el suïcidi i l'homicidi en les cures de llarga durada i envelliment.

La segona premissa que travessa el llibre se situa en la noció de ressonàncies de la cura. Aquesta idea de ressonància és una metàfora que Danely encaixa amb encert per analitzar la complexitat dels mons en les trobades íntimes i fenomenològiques de la cura. Un concepte de "món" que pren de Tronto i que passa per "reconeixer els cossos i els espais de la cura, els seus processos de transformació mútua i de sintonia" (1993: 41). Però també mons que es defineixen perquè "revelen la fragilitat de la trobada amb l'altra, de l'esfondrament de l'alineació i de l'excés catastròfic" (1993: 41). Així, l'autor entén les trobades de la cura com a ressonàncies incertes i imperfectes que han de ser resintonitzades en tot moment, però, alhora, com a elements transformatius que resignifiquen les sensibilitats i hàbits de les persones cuidadores.

Danely categoritza les ressonàncies de la cura en tres tipus. La primera ressonància ("ressonància empàtica") està centrada en la relació íntima i performativa entre la persona cuidada i la persona cuidadora. Es tracta del ressò més explorat i finament descrit del llibre, s'hi fa notar la construcció d'interdependència entre dos cossos vulnerables. La segona ressonància ("ressonància narrativa") està referida a la relació de la persona cuidadora amb el seu context cultural i històric. Es tracta dels diversos significats que els cuidadors atorguen a les seves experiències segons els valors culturals i les estructures socials. Aquest ressò és rellevant perquè permet explicar els models culturals subjacents en els hàbits de cura de l'envelliment segons el país. Mentre que a Anglaterra predomina un model de caritat basat en la independència i l'externalització de la cura amb una influència històrica més aviat secular, al Japó predomina un model de compassió basat en el familisme i el contacte íntim, d'influència budista.

Finalment, la tercera ressonància (“ressonància còsmica”) es refereix als paral·lelismes culturals, socials i polítics que, malgrat les diferències en models de cura entre els països, coincideixen en tots els casos. Així, Danely obre el debat sobre com la racionalització dels serveis socials de cura i la seva alta burocratització influeixen en les vivències singulars de la cura de l’envelliment fins al punt d’estandarditzar les experiències particulars del Japó i Anglaterra i semblar que s’estigui vivint el mateix.

En resum, podria afirmar que el llibre de Danely es tracta d’una etnografia de polifonies, el valor de les quals se situa en l’entramat sensorial i corpori que teixeixen les diverses veus de la cura sobre com les cures de llarga durada durant l’envelliment redefeixen la vida integral de les persones cuidadores. Tot i això, encara que l’autor ens mostra l’enorme complexitat cultural en les interdependències íntimes de la cura, no aprofundeix majoritàriament en altres dimensions socials que podrien haver arrodonit la seva interpretació d’aquesta trobada com ara el gènere, la classe social, el parentiu o la migració. Tot i això, es tracta d’una etnografia important per als estudis sobre la cura social i l’envelliment; d’obligada lectura per a investigadors que treballin les cures des d’una perspectiva ètica i fenomenològica. És un llibre escrit amb gran rigorositat acadèmica i sensibilitat, que el fa una referència per a diverses disciplines en ciències socials i estudiants universitaris interessats en l’escriptura etnogràfica.

Referències Bibliogràfiques

TRONTO, J.C. (1993) *Moral boundaries: A political argument for an ethic of care*. Londres: Routledge.